VI ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ФАРАБИ ОҚУЛАРЫ

Алматы, Қазақстан, 2-12 сәуір 2019 жыл

«ӘЛ-ФАРАБИДІҢ АУДАРМА ӘЛЕМІ ЖӘНЕ ШЕТ ТІЛДЕРІН МЕҢГЕРУ АСПЕКТІСІНДЕГІ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ЗЕРТТЕУЛЕРДІҢ ТРАНСФОРМАЦИЯСЫ» атты халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция

МАТЕРИАЛДАРЫ

Алматы, Қазақстан, 5-6 сәуір 2019 жыл

VI МЕЖДУНАРОДНЫЕ ФАРАБИЕВСКИЕ ЧТЕНИЯ

Алматы, Казахстан, 2-12 апреля 2019 года

МАТЕРИАЛЫ

международной научно-практической конференции

«ПЕРЕВОДЧЕСКИЙ МИР АЛЬ-ФАРАБИ И ТРАНСФОРМАЦИЯ МЕЖКУЛЬТУРНЫХ ИССЛЕДОВАНИЙ В АСПЕКТЕ ИЗУЧЕНИЯ ИНОСТРАННЫХ ЯЗЫКОВ»

Алматы, Казахстан, 5-6 апреля 2019 года

VI INTERNATIONAL FARABI READINGS

Almaty, Kazakhstan, 2-12 April 2019

MATERIALS

international scientific and practical conference

"THE TRANSLATION WORLD OF AL-FARABI AND THE TRANSFORMATION OF INTERCULTURAL RESEARCH IN THE ASPECT OF LEARNING FOREIGN LANGUAGES"

Almaty, Kazakhstan, 5-6 April 2019

Под общей редакцией
проф. **А. Аккари**

к.ф.н., профессор **Сейдикенова А.С.**
Смагулова А.С.

д.ю.н., профессора **Айдарбаева С.Ж.,**
доктора PhD **Жекенов Д.К.**

Ответственный редактор:
к.ф.н., доцент **Смагулова А.С.**

Редколлегия:
к.ф.н., доцент **Смагулова К.К.**
магистр, ст. преподаватель **Маткеримова Р.А.**
магистр, ст. преподаватель **Жанузакова Г.А.**

Материалы международной научно-практической конференции «Переводческий мир аль-Фараби и трансформация межкультурных исследований в аспекте изучения иностранных языков». Алматы, Казахстан, 5-6 апреля 2019 года / под общ. ред. к.ф.н., профессора Сейдикенова А.С., профессора А. Аккари. – Алматы: Қазақ университеті, 2019. – 133 с.
ISBN 978-601-04-3941-2

В сборнике опубликованы тезисы докладов ученых лингвистов, переводчиков и экспертов образования и молодых ученых, магистрантов и докторантов «Фараби Әлемі» (5-6 апреля 2019 года). Выступления ученых и молодых ученых посвящены актуальным проблемам лингвистики, языковой политики, межкультурной коммуникации, проблемам перевода и языка.

За содержательную часть, актуальность выбранной темы, правильность, полноту и грамотность изложения, а также за качество предоставленной информации в статье несет ответственность исключительно автор (авторы).

Автор (авторы) сохраняет за собой полное авторское право, в том числе право изменять, дополнять представленную в статье информацию.

ISBN 978-601-04-3941-2 © КазНУ им. аль-Фараби, 2019

которые практически лишают детей возможности выбора изжила себя™ давно, еще в начале XX столетия. Эта система была хороша для индустриальной эпохи, где все было поставлено на конвейер. Для этой системы нужны были люди, работающие на монотонной, однообразной работе, строго по инструкции, дисциплинированные. Поэтому мы должны сейчас думать о трансформации образовательных систем в новую форму, более соответствующую подлинным потребностям XXI века [6].

Уже стало очевидным, что настоящая проблема заключается в том, что сами основы, на которых держатся современная система образования, уходит из-под ног. Ибо устарело и исчерпала себя образование, сформированное в индустриальную эпоху, которая удовлетворяла потребности и возможности прежнего общества. Поэтому никакие отдельные поправки, отдельно даже действительно важные нововведения в образовательный процесс, не могут реально решить проблемы современного образования в Казахстане.

В последние годы система образования Казахстана претерпела большие изменения. Эти изменения в основном коснулись содержания образования и технологии образования. Были разработаны новые стандарты общего среднего образования, а также стандарты среднего и высшего профессионального образования. Составлены новые Базисные учебные планы для общеобразовательных школ. Разработаны стандарты предшкольной подготовки. Высшее профессиональное образование подстраивается под Болонский процесс с активным внедрением кредитных технологий и уровни образования и т.д. Изменения идут по всему фронту системы образования Казахстана.

Список использованной литературы

1. Ушинский К.Д. Избранные педагогические сочинения – М.: АПН, 1945.
2. Герцен И.А. Избранные педагогические высказывания. М., 1951.
3. Беспалько В.П. Наполним педагогикой закон, друзья! // Народное образование. – 2014. - №1. - С.23-24.
4. Дистерверг А. Избранные педагогические сочинения – М.: Учпедгиз, 1956.
5. Базарный В.Ф. Дитя человеческое. Психофизиология развития и регресса. – М., 2009.
6. Добаев К.Д., Супатаева Э.А. Основные направления педагогической науки в эпоху глобализации. – НИР. – КАО, Бишкек. – 2017. – С. 4.

Фил.ғ.к., доцент С.Б. Бөрібаева
Филос.ғ.к., доцент К.Қ.Смағұлова
Қазақстан Республикасы, Алматы қ.
Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

ДИПЛОМАТИЯЛЫҚ ТІЛ ЖӘНЕ МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАС

Аңдатпа

Бұл мақалада дипломатиялық тіл және мәдениетаралық қарым-қатынас мәселелері қарастырылады. Тіл, мәдениетаралық қарым-қатынас, дипломатия, дипломат ұғымдары және халықтың ұлттық-мәдени ерекшеліктерін танытатын этнолексикалық создер егжей-тегжейлі талданын, сипаттама беріледі.

Түйін сөздер:*дипломатия, тіл, дипломат, мәдениет, қарым-қатынас, ұлт.*

Аннотация

В данной статье рассматриваются вопросыдипломатического языка и межкультурной коммуникации. Анализируются и подробно даны характеристики понятиям: язык, межкультурная коммуникация, дипломатия, дипломат и национально-культурная лексика.

Ключевые слова: *дипломатия, язык, дипломат, культура, коммуникация, нация.*

Abstract

This article addresses issues of diplomatic language and intercultural communication. Characteristics of the concepts are analyzed and given in detail: language, intercultural communication, diplomacy, diplomat, and national-cultural vocabulary.

Keywords: diplomacy, language, diplomat, culture, communication, nation.

Қазіргі таңда «Дипломатиялық тіл және мәдениетаралық қарым-қатынас» тақырыбы ең өзекті болып табылады. Дипломаттар ең алдымен өркениетаралық, мәдениетаралық және конфессияаралық қарым-қатынастың кәсіби жолсерігі болып танылады. Сонымен бірге өз ұлттық мәдениетіне жататындығын ұмытпаған жөн, оның сипаты, мінез-құлқы, әдеттер мен өмір салтын белгілейтін қасиеттер –дипломатиялық қызметкердің ең маңызды ерекшелігі. Дипломат өз елінің тарихын, тілін, тмәдениетін, салт-дәстүрлерін біліп және дәріптеу қажет. Осылайша, кәсіби дипломатия мәдениетаралық қарым-қатынас құралы болып табылады.

Мәдениетаралық қарым-қатынас – бұл салыстырмалы түрде жас ғылым. Ол XX ғасырдың ортасында пайда болды. Басқа елдерде табысты жұмыс істеу үшін, тек қана басқа тілдерді білу ғана емес, сонымен бірге өзге ұлттардың мәдениетін, дәстүрлерін, әдет-ғұрыптарымен танысу керек екенін түсінген американдық саясаткерлер мен кәсіпкерлердің жеке мүдделеріне байланысты болды. Мәдениетаралық қарым-қатынастың академиялық пән ретінде танылуы 1954 жылдан басталды. Осы жылы Э. Холл мен Д. Трагердің «Мәдениет және коммуникация» атты еңбегі жарық көрді. Авторлар тұңғыш рет «мәдениетаралық қарым-қатынас» терминін ұсынып, адами қарым-қатынастардың ерекше бір саласын бейнеледі. Кейінірек, Э. Холлдың («Немой язык», 1959) әйгілі шығармасында мәдениетаралық қарым-қатынастың негізгі ережелері мен идеялары дамыды, онда автор мәдениет пен коммуникацияның тығыз байланысын көрсетті. Мәдениет пен қарым-қатынастың байланасы туралы өз идеяларын дамыта отырып, Холл мәдениетті үйрету керек деген қорытындыға келді. Мәдениетаралық қарым-қатынас дербес оқу пәніне айналды[1].

Мәдениетаралық қарым-қатынас екі құрамнан – тіл мен мәдениеттен тұрады. Қазіргі коммуникативтік кеңістік күрделі жүйеден тұрады, онда негізгі орындардың бірі қарым-қатынастың әр түрлеріне тиесілі. Кез келген адам түрлі жағдайларда озін әр түрлі ұстайды, осылайша түрлі жағдайларда басқа адамдармен ерекше қатынас орнатады. Қарым-қатынастың келесі түрлерін атап өтуге болады: этникааралық, іскерлік, әлеуметтік, халықаралық, тұлғааралық, бұқаралық, мәдениетаралық және т.б. Тілдік қатынас (коммуникация) әр түрлі қоғамдық қатынастардың нәтижесінде адамдарға тән ойлау арқылы жүзеге асқан сөйлесудің тіл арқылы берілуі, яғни адамдардың аса маңызды қатынас құралы болу – тілдің негізгі және маңызды қызметі. Мәдениетаралық коммуникация жай қатынас құралы емес түрлі мәдениет иелерінің арасындығы қатынас құралы ретінде қарастырылады, бұл – коммуникация үрдісіне культурологиялық көзқарас тұрғысынан қарауды қажет етеді. Түрлі мәдениет өкілдері арасындағы мәдениетаралық коммуникацияның тиісті деңгейде өтуі кобіне жағдаяттық мәпмәтінге байланысты болады. Ұлттық мәдениет, ұлттық мінез-құлықтың сипаттары коммуникацияның арқасында корініс табады. Коммуникацияның вербальді және вербальді емес нышандары белгілі бір халықты, оның мінезін, мәдениетін, салт-дәстүрін ашық сипаттай алады. Мәдениетаралық коммуникацияда мәдени шекараның болуы шарт [2].

«Дипломатия – халықаралық келіспеушіліктерді бейбіт жолмен шешетін құрал өнері. Дипломатия сондай-ақ, халықаралық қатынастарға үйлесімді ықпал ететін және белгілі дәстүрлер мен ережелерге бағынатын техника мен шеберлік. Дипломатия тілі – бұл екі түрлі ұғымдарды белгілеуде қолданылатын айтылым. Біріншіден, бұл тілде ресми дипломатиялық қатынастар орнатылып, халықаралық шарттар бекітіледі. Екіншіден, бұл жалпы қабылданған дипломатиялық сөздікті құрайтын арнайы терминдер мен фразалардың жиынтығы» [3]. Қазіргі таңда ресми дипломатиялық қатынастарды жүргізуде және халықаралық шарттарды бекітуде бірыңғай міндеттелген тіл жоқ, алайда бұрын француз тілі басым болған. Заман өзгеріп, бірте-бірте тілдердің теңдік қағидасы орнатылды. Тек ерекше жағдайларда сыртқы істер министрлігінің мемлекеттік органдары, әсіресе дипломатиялық құжаттармен алмасуда, ресми хат алмасуларды оз ұлттық тілдерінде жүргізеді.

«Қазақстан Республикасының дипломатиялық окілдіктері мен Қазақстан Республикасының халықаралық ұйымдар жанындағы өкілдіктерінің қызметі мемлекеттік тілде, қажет болған жағдайда басқа да тілдерді пайдаланып жүзеге асырылады» [4]. «Дипломатиялық тілдің» екінші ұғымына келетіп болсақ, арнайы терминдер мен фразалардың жиыптығы ретінде, жалпы қабылданған динломатиялық сөздікті құрайтын (мысалы, «добрые услуги», «третейское разбирательство», «модус вивенди», «статус-кво», «вето» және т.б.), онда осындай терминдердің дипломатиялық құжаттарда саны аса коп емес. Дипломатиялық құжаттар тілі, стилі жонінде неміс ғалымы Х.Вильднердің «Дипломатия техникасы» кітабында елеулі назар аударатын бірқатар пікірлер айтылған. Х.Вильднер: *«Дипломатический стиль – должен отличаться прежде всего простотой и ясностью; под этим подразумевается не простота ремесленнического способа выражения, а классическая форма простоты, которая умеет выбирать для каждого предмета единственное подходящее при данных обстоятельствах слово»*[5]. Демек,дипломатиялық стиль ең алдымен, классикалық

қарапайымдылығымен және айқындылығымен ерекшеленуі керек екен. Дипломат тіл маманы окілі ретінде де танылады, дипломаттың кәсіби қасиеттеріне қойылатын талаптарды талдап көрсек: « Ең маңызды қасиеттері – байқампаздық, сенім білдіре алатын және сенімге кіре алатын». «Абыройлы сөзімен сенім арта алатын, жүріс-тұрыс стилі белгілі мемлекеттердің қарым-қатынастарының жалпы контурына үйлесімді кіретін дипломат, сенімді дипломат» – деп белгілі саясаткер және дипломат А.Н.Ковалёв дипломаттың қасиеттерін анықтайды. Дипломатия – бұл халықаралық келіспеушіліктерді бейбіт жолмен шешу өнері. Кардинал Ришельенің Саяси мұра ретінде қалдырған «Тұрақты келіссөздердің теориясы» атты еңбегі қазіргі дипломатияның негізін салуға елеулі әсер етті. Халықаралық конференциялар мен келіссөздерге қатысудан басқа, салтанатты іс-шаралар мен ресми қабылдаулардан басқа, сырткөзден толық жасырын болып келетін, дипломаттарға кең ауқымды міндеттер жүктелген. Дипломатия саласындағы ең маңызды орын алатын дипломатиялық жұмыстардың бір түрі дипломатиялық құжаттарды құрастыру, жүргізу болып саналады.

Мемлекеттің сыртқы істер саясатындағы дипломатиялық қызметінің мақсаты мен міндеттерін жүзеге асыруда дипломатиялық хат алмасулар негізгі нысандарының бірі болып табылады. Мемлекеттің дипломатиялық қызметінің басқа нысандарының түрі:

-халықаралық конгресстерге, конференцияларға, отырыстарға қатысуы, яғни әртүрлі деңгейдегі мемлекет өкілдерінің тұрақты кездесулері;

-мемлекетаралық қатынастардың әртүрлі мәселелерін регламенттейтін көпжақты және екіжақты, халықаралық шарттар мен келісімдерді дайындау және бекіту;

-елшіліктер мен миссиялар атқаратын, мемлекеттің шетелдегі тұрақты окілдігі, келген елдің дипломатиялық ведомствосымен саяси және басқа да келіссөздер жүргізуі;

-халықаралық ұйымдардың, жалпы саяси және аймақтық қызметтерінде мемлекет өкілдерінің қатысуы;

-түрлі сыртқы саяси мәселелер бойынша мемлекеттің ұстанымын жария ету, ресми ақпараттардың жарияланымы;

-халықаралық актілерді және құжаттарды ресми жариялау.

Қазіргі таңда дипломатиялық қарым-қатынастардың шекті жасанды және регламенттелген аясы белгілі бір озгерістерді бастан кешіруде. Дипломаттың қарсыласы жаңарды, оның контрагенттерінің аясы кеңейіп жатыр. Шиеленістерді шешудің амалдары едәуір жетілдірілуде. Дипломатияның тілі де озгереді. Дәстүрлі дипломатияның тілі өмір сүруде. Дипломаттар ең алдымен, сол тілде әңгімелеседі және жазады. Бұл, ең алдымен, жай пікірталас емес, шешімдір қабылдаудың нақты үдерісі болатын орындарға, БҰҰ, ЕҚЫҰ, НАТОсияқтыхалықаралық ұйымдарға тән. Осындай тіл өңделген, әбден икемделген және көптеген дайын формулалармен жинақталған, дипломаттар бұл формулаларды белгілі бір шешімдерге қол жеткізу үшін қолданады. Дипломатия тілі қазіргі уақытта адамзат тілінің өзге салаларымен өзара әрекетке түсіп отыр. Интернеттің күрт дамуына байланысты, дипломаттар мен саясаткерлердің сөзінде терминдер, мәдениет, әсіресе кино әлеміндегі соңғы оқиғаларға сілтемелер пайда бола бастады. Дипломатия тіліне спорт терминологиясы да ене бастады. Мысалы, «қосымша уақыт», ағылшын нұсқасында «овертайм» терминін дипломаттар мәжілістің белгілі бір уақытында нақты шешімге қол жеткізе алмаған кезде, өздеріне қолданады.

Дипломаттар – анықтама бойынша, үкімет белгілеген бағытты іс жүзіне асыруға арналған тәртіпті, міндетті адамдар. Ереже бойынша, ненің болатыны, ненің болмайтыны туралы дәл нұсқаулықтар бар. Ымыраға келетін, сондай-ақ мүлдем келмейтін шектері берілген. Бірінші кезекте, атап айтқанда, тұлға, содан кейін ғана дипломат болып саналатын, нұсқаулықты өзінің «мен»-і арқылы іс жүзіне асыратын адамдар ғана барынша тиімділікке қол жеткізеді.

Түптеп келгенде, дипломатия – бұл да саясат, алайда сыртқы саясат. Бұл мемлекеттік қызметшілердің, дипломаттардың, елшілердің, елшіліктер аппаратының, консулдықтардың, сондай-ақ сауда, мәдени, туристік қызметтердің іс-әрекеті; саяси ахуал мен шешендік онер білімін толық меңгеруге құрылған іс-әрекет. Дипломатиялық міндеттерді үкімет мүшелері, ірі ведомстволардың, партиялардың, фирмалардың, білім беру мекемелерінің басшылары да – шетел мемлекеттерімен қарым-қатынас жасайтындардың барлығы да орындайды. Әрине, дипломатияда сөйлеу саласына қатысы аз коптеген талаптар сақталынады. Біріншіден, дипломаттың сөзі абыройының жоғары сезімімен ерекшеленеді, өйткені ол өзінің елінің, дәстүрлері мен беделдерінің, кобінесе экономикалық және әскери әлеуеті атынан әрекет етеді. Дипломат та озінің елінің дәстүрлері мен амбициялары атынан әрекет ететін әңгімелесушісіне жоғары құрмет корсете алады. Дипломаттардың жоғарыда айтылған сөзін ұстанусыз қалаған нәтижеге жету неғайбыл, өзара мүдделер сақталынбайтын болады, келісімдерге қол жеткізілмейді. Табысты байланысқа сондай-ақ белгіленген кәдімгі дәстүрлі этикет пен церемониалды ұстану көмектеседі. Екіншіден, дипломаттың сөзі оның жоғары білімділігін, жалпы

ғана емес, сонымен бірге бірнеше тілдерді үздік меңгергенін, тарих, мәдениет, география, экономика, әдебиет – әлемдік, әсіресе келіссөздер жүргізіліп отырған елдің әдебиетін терең білетіндігі бейнеленуі тиіс. Дипломатия тілінде жалпы әдеби тілдің сөздер мен сөз тіркестерінің кейбір мәндері термин ретінде қолданылады: протокол (халықаралық тілдесудің жалпыға мәлім ережелерінің жиынтығы), иммунитет (тұлғаның, дипломаттар тұрғын үйінің қол сұғылмаушылығы), қабылдау (шақырылған тұлғаға өзге тұлғаларды жинау). Үшіншіден, дипломат жылдам реакцияларға ие болуы тиіс, емеурінді тануы, богденің өткір ойын бағалауы және өзі биязы, өткір ойлы болуы қажет. Тіпті шамалы ғана ағаттығы, дәлсіздігі, создерінің қарама-қайшылығы – бұл оның мансабының құрдымға кеткені. Дипломатқа айтушы ғана емес тыңдаушы рөлінде де биязы зеректігі қажет: өзімен әңгімелесушінің қас-қабағын бағып отыруы тиіс, емеуріні мен жасырын ойларын шешуі керек [6, 3-7 бб.].

Профессор С.Г.Тер-Минасованың «Тіл және мәдениетаралық коммуникация» еңбегі адамдардың қарым-қатынас мәселелеріне, өзара байланыс және тіл мен мәдениеттің өзара қарым-қатынасына арналған.

Әсіресе тілге жан-жақты сипаттама берілген. «Язык – мощное общественное орудие, формирующее людской поток в этнос, образующий нацию через хранение и передачу культуры, традиций, общественного самосознания данного речевого коллектива».«Тіл – ұжымның қоғамдық санасын, салт-дәстүрін, мәдениетін, сақтап, жеткізу арқылы адамдар ұжымынан этносты, ұлтты қалыптастыратын күшті қоғамдық қару». Этностың негізгі ерекше белгісі – тіл [2]. Демек, тіл мен мәдениеттің өзара қарым-қатынасы– күрделі әрі көп аспектілі.Мәдениетаралық қарым-қатынаста дипломаттар халықтың ұлттық–мәдени ерекшеліктерін танытатын атауларын білген абзал. Ұлттық–мәдени ерекшеліктерін танытатын атауларды баламасыз лексика, реалия деп атайды.Баламасыз лексика кез келген тіл мен диалектіде кездеседі. Халықтың мәдени-тұрмыстық ерекшеліктеріне қатысты создер басқа тілге енген жағдайда оларды «экзотикалық лексика» деп атайды. Экзотикалық сөздер мен этнографизмдер басқа мәдениетті таныстырып қана қоймайды, сол мәдениеттің символы да болып табылады. Мысалы: спикер, крикет, шиллинг сөздері Англиямен байланысты болса; сакура, гейша, икэбана, сакэ – дәстүрлі жапон мәдениетіне, ал қышлақ, арық, дихан – Орталық Азияға қатысты сөздер қатарына жатады. Реалия– тіл мен мәдениеттіц арасындағы байланысты корсететін күрделі лексика-грамматикалық ұғым. Реалиялар негізінен мақал-мәтел, фразеологизмдер, жеке создер, қысқарған сөздер (аббревиатуралар) да болып келеді [7]. Ғалым А.Алдашеваның зерттеулерінде: «Баламасыз лексика – көркем шығарманың тақырыбына, мазмұнына байланысты бір халықтың мәдени-тұрмыстық тіршілігіндегі ұғымдар мен түсініктердің, заттардың атаулары; адамдардың арасындағы әлеуметтік қарым-қатынастар мен діни, саяси көзқарастарға қатысты терминдер, стандартты қалыптар. Бұндай лексикалық единицалар, сөздер мен сөз тіркестері сөздіктерге тіркелмейді, тіркелген жағдайда да суреттеу, жақын-жуық аудару амалымен жүзеге асырылады» [8].

Реалия – белгілі бір халықтың, ұлттың салт-дәстүріне, тұрмысына, тарихына, рухани және материалдық өмір салтына қатысты ұғымдар, этнолексикалық сөздер:

ұлттық наным-сенім, дінге, салт-дәстүрге қатысты реалиялар, тұрмыс-салтқа қатысты, киім-кешек, үй жиһаздары, ыдыс-аяқ, тағам, ұлттық мейрам түрлері. Жоғарыда біз дипломат оз елінің тілін, мәдениетін, салт-дәстүрлерін біліп және дәрінтеу қажет деп атап өттік, Қазақстан Республикасын шетелде таныстыратын болашақ маман ең алдымен өз елінің тілін жақсы білу қажет.

Қазақ халқының лексикалық ерешеліктерін анықтайтын создер: сәукеле, барымта, ши, өреше, шидем, күпі, ормек, жайлау, қыстау, тымақ, кимешек, сәукеле, алаша, сырмақ, астау, кебеже, келі, сондай-ақ қазақтың ұлттық тағам атаулары: құрт, ірімшік, бауырсақ, қазы, қымыз, шұбат және т.б. Өзге тілдерде бұл сөздердің баламасы жоқ. Жоғарыда атап өтілген атауларды жеке-жеке түсіндіріп өтсек:

Сәукеле – қазақ қыздары ұзату тойында киетін, оқалаған сәнді, әшекейлі баскиім;

Барымта – жауласқан екі рудыц бірінің-бірі мал-мүліктерін іштен тартып алып, кек қайтаруы;

Ши – 1) түп-түп болып өсетін, сабағы жіңішке қамыс тектес өсімдік; 2) шиден тоқылған бұйым.Түрлі түсті жіппен тоқылған ши;

Өреше – Киіз үйдің босаға жағында шимен қоршалған ас-су, қазан-аяқ тұратын бұрыш, орын;

Шидем – Жүннен тоқылған жылы сыртқы киім;

Күпі –ішіне жабағы салын, сыртын матамен тыстап тіккен қыстық жылы сыртқы киім;

Өрмек – алаша, шекпен тоқу үшін қазыққа керіліп, желісі жерге реттеліп тартылған тоқыма құралы;

Сырмақ – түрлі-түсті киізден, матадан сырып, оюлап жасаған әшекейлі ұлттық үй жиһазы;

Астау – 1) ас салатын ағаштан ойып жасалған үлкен кең ыдыс;

2) малға жем салып, су беретін науа;

Кебеже – тамақ, азық-түлік салу үшін әшекейлеп, оюлап жасайтын ағаш сандық;

Келі – дәнді дақылдарды түйіп ұнтақтау үшін қуыстап жасаған ағаш құрал [9].

Реалиялардың тағы бір ерекшелігі оның белгілі бір халықпен, мемлекетпен, әлеуметтік топпен, белгілі бір уақыт кезеңімен байланыстылығында. Осыған байланысты зерттеушілер оны заттық, кезеңдік және жергілікті деп бөледі.

Қорытынды.Болашақ дипломатқа өз елінің мүдделерін қорғауда ұстанымдарының мықтылығы қажет. Дипломат өз елінің тарихын, тілін, дәстүрлерін және мәдениетін таныта білумен қатар, дәріптей, насихаттай білуі қажет. Сондай-ақ өркениетаралық, мәдениетаралық және конфессияаралық қарым-қатынастың кәсіби жолсерігі болып, басқа елдердің салт-дәстүрлерін, ұлттық ерекшеліктерін құрметтейтін жан-жақты тұлға болуы тиіс.

Пайдаланылған әдебиеттер

1. Вербич Н. А. Английский язык и межкультурная коммуникация // Молодой ученый. — 2016. — №23. — С. 581-584. — URL https://moluch.ru/archive/127/34958/ 20.03.2019.

2. Тер-Минасова С.Г.«Язык и межкультурная коммуникация». Москва, 2000.

3.Баландина Л.А., Кураченкова Г.Ф. «Язык дипломатии: традиции и современность». //http://www.lingexpert.ru/conference/langlaw1/langdiplomat.html// [15.11.2011].

4.Қазақстан Республикасындағы тіл туралы 1997 ж. 11 шілдедегі № 151-I Қазақстан Республикасының Заңы 2008.21.11. //http://www.kaznu.kz/kz1969// [21.11.2008].

5.ПоповВ.И. «Умение владеть дипломатическим языком»http://radi0killer.blogspot.com/2011/05/blog-post_11.html.[11.05.2011].

6. Бөрібаева С.Б. «Дипломаттың іскери сөйлеу мәдениеті». Алматы: «Қазақ Университеті». 2014.

7.Ақбұзаова Б. «Кәсіби қазақ тілі». Алматы:«Қазақ университеті», 2011.

8.Алдашева А. Аударматану. –Алматы. 2006. 207-бет.

9.Жанұзаков Т. «Қазақ тілінің түсіндірме сөздігі». – Алматы: Дайк-Пресс, 2008. –968.

Ainur Aliyeva
Senior lecturer, Language School,
Eurasian Technological University, Almaty, Kazakhstan
Vahap Odar
Lecturer,Language School,
Eurasian Technological University, Almaty, Kazakhstan
Guldasta Odar
Lecturer,Language School,
SuleymanDemirel College, Almaty, Kazakhstan

USING SHORT VIDEOS IN TEACHING SECONDARY SCHOOL TEACHERS

This article intends to promote a discussion on the issue of foreign language teaching methods for teachers of science of secondary school. Undoubtedly, the Language culture of Kazakhstan was influenced by history and economic issues.For the first time, the idea of the introduction of trilingualism, the development of Kazakh, Russian and English languages by citizens of Kazakhstan, was announced by the President of Kazakhstan in October 2006 at the XII session of the Assembly of people of Kazakhstan. The essence of the transition from" bilingualism "to" trilingualism " is that every citizen of Kazakhstan has to imbued with the idea of mastering three languages, and the education system – school and University, has created real conditions for this. The ultimate goal is to contribute to the breakthrough of Kazakhstan's economy, ensure its competitiveness and successful entry into the world space. Actually there is no difficulty in acquiring second or third language for school children. Trilingual policy is the biggest challenge for teachers of secondary school. Most of school teachersare not able to express their thoughts in English. Despite this according to trilingual policy they have to teach their subjects in English. For this to happen Government of Kazakhstan organized special free Language courses for teachers of secondary school in order tostart or continue practicing of English language.

This article provides the results of conductedsurvey through written questionnaire among participants (teachers) of Language courses. The main idea of questionnaire was to find out the most useful methodsin teaching adults andsecondary school teachers.

Key words: Trilingual policy, second language acquisition, science, English, method

Чечетко М.В., Кенжебаева К.И. Голдсмит-эссеист, xviii ғасырдағы ағылшын журналистикасы ... 57
Bakitov A., Seidikenova A. Particularities culturelles des rituels communicatifs (échanges de salutation et compléments) entre Kazakhs, suisses romands et François ... 63
Шокаева К.Н., Калниязова А.К. Сөйлеу тілінің прагматикалық көрінісі ... 73
Anasheva D. K. To the problem of improving public speaking skills in the English language teaching ... 78
Mukayeva A.U., Kamzina A.A. Les unites lexicales avec la notion «Liens de parente» comme reflet de la mentalite nationale (sur le materiel de la langue kazakhe) ... 81

СЕКЦИЯ-3 «ТІЛ САЯСАТЫ, БІЛІМ БЕРУДІ ЖОСПАРЛАУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ»
подсекция «МӘДЕНИЕТАРАЛЫҚ ҚАТЫНАСТАР ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ САЯСИ ӘСЕРІ»
SECTION 3 "LANGUAGE POLICY, PLANNING AND MANAGEMENT IN EDUCATION"
Substructure "INTERCULTURAL RELATIONS AND THEIR POLITICAL INFLUENCE»
СЕКЦИЯ 3 «ЯЗЫКОВАЯ ПОЛИТИКА, ПЛАНИРОВАНИЕ И УПРАВЛЕНИЕ В ОБРАЗОВАНИИ»
Подсекция «МЕЖКУЛЬТУРНЫЕ ОТНОШЕНИЯ И ИХ ПОЛИТИЧЕСКОЕ ВЛИЯНИЕ»

Marcue Perlman The university language of iconicity: the comperenesion of iconic vocalizations across desparate languages and cultures ... 82
Gubaidullina M. On the issue of the methodology of international and regional research: theory, design, and language ... 83
Seth Agbo Cultural Diversity and Identities: Translanguaging in English as a Foreign Language Classroom ... 84
Brittany Oakes Food sovereignty ... 84
Lu Haiping, Amit Sharma, Shaoxing Sino-Indian Tourism-Culture as Route to Economic Assimilation ... 85
Madiyeva G., Kaibuldayeva A. Linguistic landscape theoretical analysis ... 93
Бектемирова С.Б., Бозбаева А.Т. «Тіл біліміне кіріспе» пәнін сызбалар мен кестелер негізінде оқыту ... 94
Добаева А.К., Жантилеуова Г.К. О развитии образования на основе компетентностной модели в эпоху глобализации ... 97
Бөрібаева С.Б., Смағұлова К.Қ. Дипломатиялық тіл және мәдениетаралық қарым-қатынас ... 100
Aliyeva A., Vahap Odar, Guldasta Odar Using short videos in teaching secondary school teachers ... 104
Токтыманова Г.М. Қазақстандық мәдени ортаға икемделу: тілдік және саяси факторлары (Қазақстан жағдайындағы мәдениетаралық тілдесім кедергілері) ... 106
Жаукумова Ш.С., Машанова С.М. Қазақ және ағылшын тілдеріндегі мақал-мәтелдердің құрылымдық – мағыналық ерекшеліктері ... 111
Утениязов С.К. Жамбыл атаның испан тіліндегі жырлары ... 114
Taichikova K. Latin Graphics as an aspect to World Community Integration ... 119
Турдиева Д.А. Бисерова Н.С. Лингвостранноведческий аспект гендерной фразеологии и ее роль в осмыслении языковой картины мира ... 121
Tumanbayev R., Aidynova A. Formation of linguocommunicative competence of future foreign language teachers by means of educational online resourses ... 125
Кумарова К.А. К проблеме активизации мыслительной деятельности высокого уровня для эффективного овладения иностранным языком ... 127